

közszemlére tették, hogy a többi szökni vágyót figyelmeztessék. Több zsidó, köztük dr. Zipser és felesége öngyilkosságot követett el. Dr. Simkót, akinek öngyilkossági kísérlete nem sikerült, sebesülten, véres ruhában rakták fel a vonatra.

Valamivel több mint 12 000 zsidót vontak össze Kassán. Mivel Kassa vasúti csomópont volt, amelyen a deportálóvonatoknak Auschwitz felé át kellett haladniuk, a városban összegyűjtött zsidókat az elsők között szállították el az országból. Az 1944. május 15-én kezdődött deportálásokra felhívták néhány rendkívül befolyásos magyar közéleti személyiség figyelmét. Május 16-án és 17-én például Gotterer Sámuelné, a kassai zsidó nőegylet elnöke, akit férje 75%-os hadirokkantsága miatt felmentettek, a szörnyű részletekre felhívta Horthyné figyelmét.⁹² Sok férfitől és nőtől elvették a ruháját, alsóneműben és cipőben, fejenként egyetlen pokróccal kellett szállniuk a tehervagonokba.⁹³

A második transzport május 19-én, a harmadik május 25-én, és a mintegy 4200 zsidót szállító utolsó transzport június 2-án hagyta el a várost.⁹⁴

A háború után, a háborús bűnösök perében nyilvánosságra került adatok szerint a Kassáról deportált zsidók közül közel 8000-et egyenesen a gázkamrákba vittek. Kb. 450-en tértek vissza a táborokból.⁹⁵

Magyarország északkeleti részén, a Tisza kanyarulatától délre, Nyíregyházán, Mátészalkán és Kisvárdán szintén létesítettek nagyobb gettókat és gyűjtő-bevagonírozó táborokat.

Nyíregyháza. Miként Kárpátalján, a zsidók összegyűjtése a trianoni Magyarország északkeleti részein is április közepén kezdődött.

Szabolcs vármegye zsidóit Thuránszky Pál főispán és Borbély Sándor alispán parancsnoksága alatt, a polgármesterekkel és szolgabírákkal egyetértésben gettósították. Nyíregyházán, a megyeszékhelyen Nyíregyházy Pál, az elvakultan antiszemita polgármester irányította az akciót. A zsidók összegyűjtése röviddel Baky rendeletének kibocsátása után kezdődött, mert ennek másolatait Borbély április 13-án valamennyi polgármesternek és szolgabírónak megküldte. A kísérőlevél (15/1944. Eln.) úgy rendelkezett, hogy a zsidóságot Nyíregyházán és Mátészalkán vonják össze.⁹⁶ Mátészalkának kellett befogadnia a Rahói és a Taracközi járások zsidóit is. Eichmann Sonderkommandóját Nyíregyházán Siegfried Seidl SS-Hauptsturmführer⁹⁷, Mátészalkán pedig Ernst Gierzick SS-Hauptsturmführer képviselte.

Ami a magyar irányítást illeti, a nyíregyházi akciót a Nagy István alezredes és dr. Vastagh vezette, Mátészalkán pedig a Kulifay hadnagy és Fogarassy György vezette bizottság felügyelte. Balogh hadnagyra volt bízva